



Psykiatri

Psykiatriloven - tvungen opfølgning efter udskrivning			
Udgiver	Region Hovedstadens Psykiatri		
Dokumenttype	Vejledning	Version	1
Forfattere	Gitte Krogager	Gældende fra	23-05-2011
Faglig ansvarlig	Gitte Krogager	Næste revision	20-12-2012
Ændringskommentar			

Formål

Formålet er at beskrive lovgrundlaget for derigennem at sikre en korrekt procedure for tvungen opfølgning efter udskrivning.

Definitioner/Afgrænsninger

Tvangsmedicinering i forbindelse med den tvungne opfølgning efter udskrivning, kan kun foregå på en psykiatrisk afdeling.

Overlægens beslutning om tvungen opfølgning efter udskrivning træffes *inden* patientens udskrivelse. Klage over beslutning om tvungen opfølgning efter udskrivning har opsættende virkning.

Klage over overlægens beslutning om afhentning af politiet samt overlægens beslutning om forlængelse af tvungen opfølgning efter udskrivning har dog ikke opsættende virkning

Fremgangsmåde

Loggivning

Det følgende er opbygget således:

Relevante paragraffer i psykiatriloven

↓

Relevante paragraffer i bekendtgørelser

↓

Ministerielle vejledningstekster

Psykiatrilovens § 13 d

Overlægen kan inden patientens udskrivning træffe beslutning om tvungen opfølgning efter udskrivning, hvis der på baggrund af den aktuelle indlæggelse findes at være en begrundet formodning om og nærliggende risiko for, at patienten efter udskrivning vil ophøre med at følge den behandling, der er nødvendig for patientens helbred, og

- 1) patienten i de seneste 3 år forud for den aktuelle indlæggelse er blevet tvangsindlagt mindst tre gange,
- 2) patienten i de seneste 3 år forud for den aktuelle indlæggelse i mindst ét tilfælde har undladt at følge den

behandling, der er anført i en udskrivningsaftale eller koordinationsplan,

3) patienten i forbindelse med den aktuelle indlæggelse blev tvangsindlagt eller tvangstilbageholdt og

4) patienten inden for det sidste halve år forud for den aktuelle indlæggelse har været ordineret opsøgende behandling ved et udgående psykiatriteam, men har undladt at følge den ordinerede medicinske behandling.

Stk. 2. Overlægens beslutning om tvungen opfølgning efter udskrivning kan alene indeholde et pålæg til patienten om at møde op til medicinering i det psykiatriske sygehusvæsen.

Stk. 3. Hvis patienten ikke møder op til medicinering, kan overlægen beslutte, at patienten skal afhentes af politiet og bringes til tvangsmedicinering på en psykiatrisk afdeling. Der skal ved afhentningen være en sundhedsperson til stede. Medicineringen af patienten kan i disse tilfælde alene foregå på en psykiatrisk afdeling.

Stk. 4. Ved medicinering i forbindelse med den tvungne opfølgning efter udskrivning skal der anvendes lægemidler, for hvilke overlægen kender patientens reaktion, herunder eventuelt i depotform.

Stk. 5. En beslutning om tvungen opfølgning efter udskrivning kan være gældende i indtil 3 måneder efter udskrivning af patienten.

Stk. 6. Hvis der er en begrundet formodning om og nærliggende risiko for, at patienten ved 3-måneders-periodens udløb, jf. stk. 5, vil ophøre med at følge den behandling, der er nødvendig for patientens helbred, kan overlægen træffe beslutning om, at den tvungne opfølgning efter udskrivning forlænges i indtil 3 måneder ad gangen, dog således at patienten maksimalt kan være undergivet tvungen opfølgning efter udskrivning i 12 måneder.

Bekendtgørelse nr. x af x 2010 om anvendelse af anden tvang end frihedsberøvelse på psykiatriske afdelinger

Kapitel 2. Tvungen opfølgning efter udskrivning

§ 13

Tvungen opfølgning efter udskrivning må alene anvendes over for personer, der opfylder betingelserne herfor, jf. lovens § 13 d.

Stk. 2. Overlægens beslutning om tvungen opfølgning efter udskrivning kan alene indeholde et pålæg til patienten om at møde op til medicinsk behandling i det psykiatriske sygehusvæsen, herunder distriktpsychiatrien.

Stk. 3. Det skal anføres i patientjournalen, hvilke forhold, der forud for og i forbindelse med den aktuelle indlæggelse ligger til grund for, at det må antages at patienten efter udskrivning vil ophøre med at følge den nødvendige behandling, samt hvilke konsekvenser et ophør af behandlingen vil have for patientens helbred.

Stk. 4. Overlægen har ansvaret for, at der i forbindelse med udskrivning til tvungen opfølgning udarbejdes en udskrivningsaftale eller koordinationsplan, jf. lovens § 13 a eller § 13 b.

Stk. 5. Det skal fremgå af behandlingsplanen, i hvilket omfang, der om fornødent kan anvendes magt til tvangsbehandlingsens gennemførelse i det tilfælde, patienten bringes ind til tvangsmedicinering på psykiatrisk afdeling.

§ 14 Et udgående psykiatriteam efter lovens § 13 d kan være en opsøgende funktion, der udspringer fra sygehuspsykiatrien eller har tilknytning til distriktpsychiatrien.

§ 15 Medicinering i forbindelse med tvungen opfølgning efter udskrivning skal ske efter reglerne i lovens § 4.

Stk. 2. Den anvendte medicinske behandling, herunder eventuelt i depotform, skal have en kendt gavnlig effekt på patienten.

Stk. 3. Overlægen har ansvaret for at sikre, at behandlingen under den tvungne opfølgning efter udskrivning har god effekt på patientens tilstand og ikke er forbundet med uforholdsmæssige store bivirkninger.

§ 16 patienten ikke op til den aftalte medicinske behandling, kan overlægen beslutte, at patienten skal afhentes af politiet og bringes til tvangsmedicinering på psykiatrisk afdeling.

Stk. 2. Forud for kontakten til politiet skal det sikres, at der har været gjort rimelige forsøg på at komme i kontakt med patienten.

Stk. 3. Anmodningen til politiet om politiets assistance skal fremsættes i så god tid som muligt, og anmodningen skal ledsages af fyldestgørende oplysninger om den person, der skal afhentes.

Stk. 4. Afhentningen og transporten skal gennemføres så skånsomt og diskret som muligt, således at der ikke forvoldes unødigt krænkelser eller ulempe, jf. lovens § 4, stk. 3. De medvirkende polititjenestemænd skal så vidt muligt være civilklædte. Befordres patienten i et af politiets køretøjer, skal dette så vidt muligt ske i et civilt tjenestekøretøj.

Stk. 5. Den sundhedsperson, der jf. lovens § 13 d, stk. 3, skal være til stede ved politiets afhentning, skal så vidt muligt være kendt af patienten og have kendskab til patienten og dennes behandlingsforløb.

Stk. 6. Modstand fra patientens side under afhentning og tvangsmedicinering bør ikke få konsekvenser for patientens behandlingsforløb og -muligheder. Der bør over for patienten, som når der i øvrigt anvendes tvang i psykiatrien, udvises særlig forståelse for dennes reaktion under afhentning og tvangsmedicinering.

§ 17 Såfremt overlægen beslutter at forlænge den tvungne opfølgning efter udskrivning i indtil tre måneder, jf. lovens § 13 d, stk. 6, skal patienten underrettes herom i rimelig tid og senest én uge inden udløbet af den aktuelle tvungne opfølgning.

Stk. 2. Overlægen skal give patienten mundtlig og skriftlig underretning om forlængelsen senest når patienten møder op til den sidst aftalte medicinering i den aktuelle opfølgningsperiode.

§ 18 Klage over beslutning om tvungen opfølgning efter udskrivning har opsættende virkning.

Stk. 2. Klage over overlægens beslutning om afhentning af politiet samt overlægens beslutning om forlængelse af tvungen opfølgning efter udskrivning, jf. lovens § 13 d, stk. 3 og stk. 6, har ikke opsættende virkning.

Vejledning nr. 9857 af 20/01/2011 om forhåndstilkendegivelser, behandlingsplaner m.v.

Fra den 1. oktober 2010 gives der i en 4 årig periode mulighed for at anvende tvungen opfølgning efter udskrivning til en lille gruppe svært psykisk syge patienter, hvor det ikke hidtil har været muligt at fastholde dem i den nødvendige medicinske behandling efter udskrivning. Tvungen opfølgning har nær tilknytning til de gældende regler om udskrivningsaftaler og koordinationsplaner, der også har til formål at sikre den nødvendige behandling til patienten efter udskrivning.

Beslutning om tvungen opfølgning efter udskrivning træffes af overlægen, inden patienten udskrives, hvis der på baggrund af den aktuelle indlæggelse findes at være en begrundet formodning og nærliggende risiko for, at patienten efter udskrivning vil ophøre med at følge den behandling, der er nødvendig for patientens helbred, og

1) patienten i de seneste 3 år forud for den aktuelle indlæggelse er blevet tvangsindlagt mindst 3 gange,

- 2) patienten i de seneste 3 år forud for den aktuelle indlæggelse i mindst ét tilfælde har undladt at følge den behandling, der er anført i en udskrivningsaftale eller koordinationsplan,
- 3) patienten i forbindelse med den aktuelle indlæggelse blev tvangsindlagt eller tvangstilbageholdt, og
- 4) patienten inden for det sidste ½ år forud for den aktuelle indlæggelse har fået ordineret opsøgende behandling med et udgående psykiatriteam, men har undladt at følge den ordinerende medicinske behandling.

Der er tale om 5 betingelser, der alle skal være opfyldt for, at overlægen kan træffe beslutning om tvungen opfølgning efter udskrivning. Det er ikke tilstrækkeligt, at patienten har været tvangsindlagt 3 gange inden for de seneste 3 år, hvis de andre betingelser ikke er opfyldt. Beslutning om tvungen opfølgning efter udskrivning kan kun træffes i forhold til patienter, der aktuelt er tvangsindlagt eller tvangstilbageholdt og som opfylder de øvrige betingelser herfor. Bestemmelsen omfatter ikke retslige patienter idømt en særforanstaltning, idet den aktuelle indlæggelse for disse patienters vedkommende ikke beror på en tvangsindlæggelse eller tvangstilbageholdelse, men på en dom.

At behandlingen skal være "nødvendig for patientens helbred" betyder, at overlægen i sin vurdering skal lægge vægt på, hvilke konsekvenser et ophør af behandlingen kan have for patienten. Disse overvejelser skal tydeligt fremgå af patientens journal.

Tvungen opfølgning efter udskrivning har til formål at sikre muligheden for at fastholde de sværest psykisk syge patienter, der flere gange genindlægges i psykotisk tilstand, og som det ikke tidligere har været muligt at fastholde i den nødvendige behandling inden for rammerne af lovgivningen. Det drejer sig om en forholdsvis lille gruppe patienter, som gang på gang bliver tvangsindlagt, men som dropper behandlingen, når de bliver udskrevet, for efterfølgende at få det dårligere og dårligere, inden de atter indlægges med tvang. Det er afgørende, at patienter kun bliver omfattet af tvungen opfølgning efter udskrivning, hvis de relevante og nødvendige behandlings- og støttemuligheder har været tilbudt og forsøgt anvendt.

Et vigtigt formål med tvungen opfølgning efter udskrivning er at give patienter i målgruppen mulighed for også efter udskrivning at opleve et stabilt behandlingsforløb og dermed mulighed for at opnå en bedre livskvalitet. Tillige er det et vigtigt formål at forebygge tilbagefald i patientens alvorlige psykiske sygdom og i den forbindelse også at forebygge anden tvangsanvendelse, herunder især tvangsindlæggelse og tvangsfiksering.

Overlægens beslutning om tvungen opfølgning efter udskrivning kan alene indeholde et pålæg til patienten om at møde op til medicinering i det psykiatriske sygehusvæsen. Overlægens beslutning om tvungen opfølgning efter udskrivning vil ikke kunne indeholde et pålæg om behandling andre steder. Patienter, der er undergivet tvungen opfølgning efter udskrivning, kan ikke behandles i eget hjem, botilbud, herberger m.v. "Det psykiatriske sygehusvæsen" skal forstås i bred forstand og omfatter foruden egentlige sygehusafdelinger også distriktpsychiatriske centre, hvor en behandlingsansvarlig overlæge har ansvaret for behandlingen. Det er således muligt, at beslutningen om tvungen opfølgning efter udskrivning kan indeholde et pålæg til patienten om at møde op på et distriktpsychiatrisk center.

Tvungen opfølgning efter udskrivning indeholder alene et pålæg om medicinsk behandling. Andre tvangsforanstaltninger, fx tvangsernæring, kan ikke anvendes i forbindelse med tvungen opfølgning efter udskrivning.

Hvis patienten ikke møder op til medicinering, kan overlægen beslutte, at patienten skal afhentes af politiet og bringes til tvangsmedicinering på en psykiatrisk afdeling. Der skal ved afhentningen være en sundhedsperson til stede. En sundhedsperson er en person som defineret i sundhedslovens § 6, jf. lovbekendtgørelse nr. 913 af 13. juli 2010. Ved en sundhedsperson forstås herefter, "personer, der er autoriserede i henhold til særlig lovgivning til at varetage sundhedsfaglige opgaver, og personer der handler på disses ansvar". Så vidt muligt, skal den medfølgende sundhedsperson være kendt af patienten og have

kendskab til patienten og dennes behandlingsforløb. Det forudsættes, at den psykiatriske afdeling forud for kontakten med politiet har gjort rimelige bestræbelser på at komme i kontakt med patienten for på den måde at sikre, at patientens manglende fremmøde ikke skyldes en forglemmelse eller en forhindring.

Eventuel afhentning ved politiets hjælp skal gennemføres så skånsomt som muligt, for at der ikke forvoldes unødigt krænkelser eller ulemper. De medvirkende polititjenestemænd skal så vidt muligt være civilklædte.

Den medicinske behandling, der gives i forbindelse med tvungen opfølgning efter udskrivning, skal være med lægemidler, hvor patientens reaktion er kendt. Den medicinske behandling skal have en kendt og gavnlig effekt på patienten. Det forudsættes i øvrigt, at den behandlingsansvarlige overlæge ved tvungen opfølgning efter udskrivning sikrer sig, at behandlingen har en gavnlig effekt på patienten og ikke er forbundet med uforholdsmæssigt store bivirkninger. Ved tvungen opfølgning efter udskrivning skal behandlingen, som ved enhver anden tvangsbehandling, ske i overensstemmelse med Sundhedsstyrelsens vejledning om behandling med antipsykotiske lægemidler til patienter over 18 år, vejledning nr. 9763 af 28. juni 2007.

Den medicinske behandling kan eventuelt være depotpræparater. Beslutningen om anvendelse af depotmedicin skal ses i lyset af det mindste middels princip. Det må som udgangspunkt antages at være mindre indgribende for patienten at skulle møde til behandling med depotmedicin med eksempelvis 14-dages intervaller frem for fx at skulle møde dagligt. Det skal bemærkes, at tvangsmæssig anvendelse af depotmedicin i denne forbindelse er begrundet i de særlige forhold omkring tvungen opfølgning efter udskrivning.

Beslutningen om tvungen opfølgning er som udgangspunkt gældende for 3 måneder. Hvis der er en begrundet formodning og nærliggende risiko for, at patienten ved 3-månedersperiodens udløb vil ophøre med at følge den behandling, der er nødvendig for patientens helbred, kan overlægen træffe beslutning om, at den tvungne opfølgning kan forlænges i indtil 3 måneder. Yderligere forlængelse af den tvungne opfølgning efter udskrivning kan ske for indtil 3 måneder ad gangen, dog således, at patienten maksimalt kan være undergivet tvungen opfølgning efter udskrivning i 12 måneder. Dette absolutte loft over, hvor lang tid patienten kan være undergivet tvungen opfølgning efter udskrivning, forhindrer, at der kan blive tale om at fastholde patienten i en tvangsbehandling igennem meget lang tid. Patienten kan først undergives tvungen opfølgning efter udskrivning på ny, når patienten opfylder alle betingelserne igen. Hvis patienten eksempelvis 1 ½ år efter afslutning af tvungen opfølgning efter udskrivning på ny opfylder alle betingelser, kan der etableres tvungen opfølgning efter udskrivning. Det afgørende er ikke tiden fra ophør til eventuel genopstart, men derimod, at betingelserne alle er opfyldt. Det er i den forbindelse vigtigt at være opmærksom på, at patienten forud for den nye aktuelle tvangsindlæggelse eller tvangstilbageholdelse, udover de øvrige kriterier, skal have været tvangsindlagt eller tvangstilbageholdt minimum 3 gange inden for 3 år siden afslutning af sidste opfølgning.

Alle patienter, der bliver underlagt tvungen opfølgning, skal have tildelt en patientrådgiver.

Der kan klages over overlægens beslutning om tvungen opfølgning efter udskrivning, overlægens efterfølgende beslutning om, at patienten kan afhentes med politiets hjælp, og overlægens beslutning om forlængelse af den tvungne opfølgning. Klage over overlægens beslutning om iværksættelse af tvungen opfølgning efter udskrivning har opsættende virkning. Klage over overlægens beslutning om politiets afhentning af patienten og klager over forlængelse af den tvungne opfølgning har ikke opsættende virkning.

Udfyldelse af tvangsprotokol skema 2

Følgende angives:

§ Patientens navn og cpr-nr.

§ Dato for udskrivning.

§ Dato for beslutning om tvungen opfølgning efter udskrivning.

§ Dato for beslutning om forlængelse af tvungen opfølgning efter udskrivning i henhold til lovens § 13 d, stk. 6.

§ Behandlingens art og omfang.

§ Begrundelsen for anvendelse af tvungen opfølgning efter udskrivning.

§ Navnet på den ordinerende overlæge.

§ Ophørsdato.

§ *Stk. 2.* Såfremt overlægen træffer beslutning om afhentning af patienten efter lovens § 13 d, stk. 3, skal der i tvangsprotokollen ske tilførsel af:

§ 1) Dato for overlægens beslutning om afhentning af patienten.

§ 2) Navnet på den ordinerende læge.

§ 3) Dato for tvangsmedicinering på afdelingen i forbindelse med indbringelse af patienten ved politiets hjælp.

§ 4) Navnet på den tilstedeværende læge..

Omfang og gyldighedsområde

Psykiatrisk personale samt patienter der udsættes for tvungen opfølgning efter udskrivning.

Ansvar og opgavefordeling/Ansvar og organisation

§ Overlægen træffer inden patientens udskrivning beslutning om tvungen opfølgning efter udskrivning.

Bilag

Ikke relevant

Henvisninger og links

Bekendtgørelse af lov om anvendelse af tvang i psykiatrien

Lov 2010-05-26 nr. 533 om ændring af lov om anvendelse af tvang i psykiatrien og lov om rettens pleje

Bekendtgørelse om anvendelse af anden tvang end frihedsberøvelse på psykiatriske afdelinger

Bekendtgørelse om underretning og klagevejledning i forbindelse med anvendelse af tvang i psykiatrien

Bekendtgørelse om samtaler efter ophør af en tvangsforanstaltning

Vejledning om:

Behandlingsplaner

Eftersamtaler

Tvangsfiksering

Udskrivningsaftaler og koordinationsplaner (vejledning forventes udgivet primo 2011)

Husordenspolitik for Region Hovedstadens Psykiatri

Husorden - overtrædelse heraf

Klagemuligheder mv. for patienter indlagt på psykiatriske afdelinger

Vejledning om udfyldelse af tvangsprotokoller m.v. (retsinfo)

Relevant faglig evidens på området

Ikke relevant

Referencer

Ikke relevant

Reference til JCI-standarder

BE.3.7

Reference til DDKM-standarder

2.7.3